

مبانی نظری جایگاه افراد در تحولات اجتماعی با تکیه بر نقش آیت الله نورمفیدی

در فعالیت‌های فرهنگی سرزمین گرگان (استان گلستان)

رحمت‌اله رجائی

معلم، روزنامه نگار و پژوهشگر تاریخ
و فرهنگ سرزمین گرگان

این مقاله بخشی از پژوهش رحمت‌ا... رجایی
پیرامون فعالیت‌های فرهنگی آیت‌ا...
نورمفیدی است. از خوانندگان محترم تقاضا
می‌شود دیدگاه‌های خود را پیرامون این مقاله
و فعالیت‌های فرهنگی آیت‌ا... نورمفیدی
با دفتر فصل‌نامه و یا با نویسنده به شماره
۰۹۱۱۳۷۵۱۶۳۰ در میان بگذارند.

■ مقدمه

تاریخ بشر درگیرنده حوادث و رخدادهای بسیار است که مطالعه‌ی آن‌ها به شناخت زندگی امروز، کسب تجربه و عبرت کمک زیادی می‌کنند. در شکل‌گیری این وقایع، عوامل متعدّد اعم از، شرایط جغرافیائی، اقلیمی، وضعیت اجتماعی و ... ایفای نقش کرده و می‌کنند. یکی از عوامل مهم و مؤثر در رخدادها و وقایع اجتماعی، «افراد و اشخاص» هستند. از نظر برخی صاحب‌نظران، وقایع و حوادث تاریخ چیزی جز نقش شخصیت‌ها و افراد نیستند. آن‌چه را که در مطالعات تاریخی تحت عنوان «قهرمان» و در جامعه‌شناسی به نام «نخبگان» (الیت) شناخته می‌شود حاکی از نقش مهم افراد و اشخاص در شکل‌گیری رویدادها و حوادث است. براساس این دیدگاه، مطالعه‌ی رویدادها و وقایع بدون مطالعه‌ی زندگی و نقش افراد در آن، ممکن و میسر نخواهد بود. از این‌رو باید در بررسی‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و هنری، نقش افراد را به‌طور ویژه مورد توجّه قرار داد. اهمیت اشخاص و نقش آنان سبب می‌شود تا آن‌ها چه در زمان حیات و چه بعد از آن، دارای مخالفان و موافقانی باشند که نمونه‌های فراوانی را می‌توان در جهان، ایران و استان گلستان معرفی کرد.

عصر معاصر سرزمین گرگان (استان گلستان) در برگزیده‌ی وقایع و رخدادهای بسیاری است که در دوره‌های مختلف تاریخی (قاجار، پهلوی و جمهوری اسلامی) روی داده است. در وقایع این سال‌ها، عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی و ... نقش داشتند. علاوه بر آن‌ها، افرادی بوده و هستند که نقش محوری در رخدادها و تحولات این دوران داشته و دارند. برای نمونه در فاصله‌ی سال‌های ۱۲۸۵ تا ۱۳۳۱ش در ایالت یا ولایت استرآباد، محوری‌ترین شخصیت، شیخ محمدحسین مقصودلو استرآبادی بود. او نه فقط رهبری نهضت مشروطه‌خواهی، بلکه نمایندگی مجلس شورای ملی در دوره‌های سوّم و چهارم استرآباد را هم برعهده داشت و در سطح ملی هم فعال بود. چنان‌که در جنگ جهانی اوّل، او با همراهی جمعی از نمایندگان مجلس دوره‌ی سوّم شورای ملی به شهر کرمانشاه مهاجرت و دولت موقت ملی را تشکیل دادند. علاوه بر این‌ها، در فاصله‌ی سال‌های ۱۳۰۶ تا ۱۳۴۲ محمدآخوند گرگانی یکی از شخصیت‌های مهم ترکمن‌های سرزمین گرگان بود. او طی ده دوره، نمایندگی ترکمن‌ها در مجلس شورای ملی را برعهده داشت و نقش محوری در بسیاری از وقایع و حوادث مربوط به ترکمن‌ها داشت. مهم‌ترین و معروف‌ترین چهره در سال‌های پایانی رژیم پهلوی، تیمسار منصور مزین بود که نمایندگی عالی‌ترین مقام کشور در منطقه گرگان، دشت گرگان و بجنورد را برعهده داشت. سرزمین گرگان (استان گلستان) در دوره‌ی چهل‌ساله‌ی حاکمیت جمهوری اسلامی شاهد وقایع و رخدادهای بسیاری بوده که افراد و اشخاصی، نقش محوری در آن داشتند. از این‌رو نیازمند مطالعه و بررسی زندگی و جایگاه آنان هستیم که آیت‌ا... سیدکاظم نورمفیدی یکی از آن‌هاست.

■ آیت‌ا... نورمفیدی و جایگاه حقیقی و حقوقی

آیت‌ا... سیدکاظم نورمفیدی معروف‌ترین و نامدارترین شخصیت دوران چهل‌ساله‌ی جمهوری اسلامی در سرزمین گرگان (۹۹-۱۳۵۹) است. وی از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی (بهمن ۱۳۵۷) تا آخرین سال‌های دهه‌ی نود، نقش محوری و اساسی در منطقه گرگان و دشت گرگان (استان گلستان) داشته است. آیت‌ا... نورمفیدی متولد سال ۱۳۱۹ فرزند سیدمهدی و نوه‌ی سیداحمد از خاندان سادات مفیدی است.

آیت‌ا... نورمفیدی، ازجمله نخستین افرادی در سرزمین گرگان (استان گلستان) است که با امام خمینی(ره) ارتباط داشته و از سال‌ها پیش از پیروزی انقلاب اسلامی (۱۳۴۱) به عنوان نماینده‌ی ایشان در تصدّی امور شرعی و حسبه فعالیت می‌کرد. او حتی در این

سال‌ها از طرف امام خمینی (ره)، مأمور به دعوت از علمای منطقه‌ی گرگان برای همراهی با امام شده بود. سیدکاظم نورمفیدی در فعالیت‌های مرتبط با شکل‌گیری و تداوم انقلاب در منطقه، نقش و حضور پررنگ داشت. در همین ارتباط گزارش‌های بسیاری از فعالیت ایشان در هواداری از امام خمینی وجود دارد.

ایشان در سال ۱۳۵۹ به عنوان نماینده‌ی تام‌الاختیار امام خمینی در منطقه‌ی گرگان و دشت تعیین گردید. همین انتصابات و حمایت ویژه از طرف امام و سپس ابقای تمامی سمت‌ها بعد از درگذشت امام خمینی از طرف مقام معظم رهبری، آیت‌ا... خامنه‌ای، سبب شد تا آیت‌ا... نورمفیدی، محوری‌ترین شخصیت سرزمین گرگان طی چهل سال اخیر باشد. این جایگاه حقوقی، باعث گردید ایشان در بسیاری از مسائل سرزمین گرگان (استان گلستان) نقش محوری و اساسی داشته باشد و در مسائل مهم ازجمله پشتیبانی از جنگ در منطقه، تشکیل استان گلستان، تأسیس فرودگاه و ... نقش مهم و اساسی ایفاء بکند. اگرچه در این سال‌ها، شخصیت‌های بسیاری در عرصه سرزمین گرگان فعال بودند، ولی نقش آیت‌ا... نورمفیدی با توجه به جایگاه حقیقی و حقوقی، بی‌بدیل و منحصر به فرد است. فعالیت‌های آیت‌ا... نورمفیدی در این سال‌ها، بسیار گسترده و متنوع است که در این مقاله فقط به فعالیت‌های فرهنگی ایشان، به خصوص در حوزه‌ی آموزش، توجه ویژه شده است.

■ آیت‌ا... نورمفیدی و فعالیت‌های فرهنگی

اساساً همه‌ی کسانی که به کسوت روحانیت در می‌آیند، در راستای دین و آئین خود تلاش و برای گسترش آن می‌کوشند و به نوعی فعالیت فرهنگی انجام می‌دهند. آیت‌ا... نورمفیدی هم، همانند دیگر روحانیون، بیش از همه در زمینه دین اسلام (مذهب شیعه) تلاش کرده و می‌کند. ایشان از سال‌ها پیش هم چون دیگر روحانیون در فرصت‌های مختلف ازجمله ماه‌های رمضان، محرم و صفر جهت تبلیغ دین می‌کوشید و به وعظ و موعظه می‌پرداخت. این امر با پیروزی انقلاب اسلامی و قرار گرفتن ایشان در جایگاه نماینده ولی فقیه، حاکم شرع، امام جمعه گرگان و ... به سطوح بالاتری ارتقاء یافت و فعالیت تبلیغی دینی از طریق تریبون‌های رساتر هم چون نماز جمعه، صداوسیما و حضور در جلسات رسمی مختلف ادامه یافت. پایگاه اولیه‌ی آیت‌ا... نورمفیدی در مکانی به نام «مسجد حاج آقا کوچک» واقع در محله میدان عباسعلی بود. ایشان از نیمه‌ی دهه‌ی شصت امامت مسجد گلشن را عهده‌دار شد و فعالیت مذهبی و تبلیغی خود را در این مکان ادامه داد، که هم‌چنان در آن مسجد ادامه دارد.

فعالیت‌های فرهنگی آیت‌ا... نورمفیدی، ضمن شباهت با فعالیت‌های دیگر روحانیون، دارای تفاوت‌هایی نیز هست. آن‌چه که بیش از همه سبب شکل‌گیری این نوع فعالیت‌ها گردید، به خصوصیات و ابعاد شخصیتی ایشان بازمی‌گردد. آیت‌ا... نورمفیدی متولد شهر گرگان و فرزند پدری کارمند است. خانواده‌ی مادری او از حامیان مشروطه‌خواهی استرآباد بودند. خودش در این زمینه می‌گوید: «افراد متعددی برای من نقل کرده‌اند که پدر بزرگ مادری ام- حاج محمد مهدی توکلی- در جریان انقلاب مشروطیت جزو مشروطه‌خواهان بوده، وی در محله‌ی میدان عباسعلی گرگان زندگی می‌کرد. در این محل مرحوم حاج سید طاهر- که از علمای این شهر بود- جزو مستبدین و طرفداران شاه قاجار بود. به همین دلیل هم مردم ساکن این محل، بیشتر طرفدار او بودند و ظاهراً تنها فرد طرفدار مشروطه‌خواهان پدر بزرگم بوده است. در آن موقع بین مشروطه‌خواهان و مستبدان درگیری و اختلاف بود و هر گروه علیه گروه دیگری فعالیت می‌کرد، لذا طرفداران استبداد برای پدر بزرگم در دسر و مزاحمت ایجاد می‌کردند و چنان به او فشار آوردند که ایشان مجبور شد مدتی به طور موقت خانواده و زندگی‌اش را از محله‌ی میدان عباسعلی به محله‌ی میخچه‌گران و سرپیر ببرد و در آن‌جا سکنی گزیند. مرحوم حاج حسین مقصودلو از سران مشروطه‌خواهان و مشروطه‌طلبان در گرگان محسوب می‌شود و در محله‌ی میخچه‌گران ساکن بود، لذا همین موضوع یعنی نقل مکان به آن محله و حضور در کانون مبارزات آن ایام، نشانگر درک سیاسی و روشن‌بینی پدر بزرگم و نقش او در جریان انقلاب مشروطه در گرگان است. او علی‌رغم آن‌که فرد متعبد و اهل زهد

و معنویت بود، در عین حال آدم روشنفکری هم بود؛ چون معمولاً افراد خیلی زاهد و متعهد کم‌تر در این‌گونه مسائل سیاسی و موضوع‌گیری‌ها وارد می‌شوند.

سیدکاظم نورمفیدی علوم حوزوی را در شهر قم خواند، شهری متفاوت با مشهد که میانه‌چندانی با فلسفه نداشت و نجف که بسیاری از روحانیون آن با سیاست رابطه خوبی نداشتند. ایشان در سال‌های ملتهب ۱۳۳۶ تا ۱۳۵۴ در شهر قم و شاهد وقایع و رخدادهای بسیاری بود. ایشان در این سال‌ها، شاگرد افرادی هم چون آیت‌ا... محقق داماد و آیت‌ا... فاضل لنکرانی و... بودند. علاوه بر این، ایشان دوستانی هم چون آیت‌ا... دکتر سیدمصطفی محقق داماد داشت که مدتی با یکدیگر از محضر درس بزرگانی هم چون آیت‌ا... مرتضی مطهری بهره جستند و تحت تأثیر آراء و اندیشه‌های ایشان قرار گرفتند. او هم چنین با آیت‌ا... العظمی صانعی و دکتر غلامرضا دینانی دوستی و رفت و آمد داشت. ارتباط سببی با آیت‌ا... العظمی فاضل لنکرانی سبب شد تا او با حجت‌الاسلام و المسلمین مصطفی ملکی (رهبر کمیته مقاومت ملی شماره ۲ تجریش) رابطه داشته باشد.

وقایع سال‌های ۱۳۳۶ تا ۱۳۵۴ و نوع موضوع‌گیری آیت‌ا... نورمفیدی نشانگر آن است که ایشان با بسیاری از هم‌قطاران خود متفاوت بود. وی از علاقمندان به فلسفه، به‌رغم حضور و فعالیت مخالفان آن در قم، بود. در چگونگی مواجهه با دکتر علی شریعتی خودش می‌گوید: «من با جریان‌ها و جوسازی‌ها که علیه دکتر {شریعتی} درست کرده بودند مخالف بودم چون انسان باید مخصوصاً هنگام قضاوت در این‌گونه مسائل انصاف داشته باشد. من آن موقع بعضی از نوشته‌های دکتر را خوانده بودم که برایم جالب بود مثل بحثی که راجع به امامت داشت، اما نسبت به بعضی مطالب او نقد و انتقاد هم داشتم.» نحوه برخورد آیت‌ا... نورمفیدی با کتاب «شهید جاوید» قابل توجه بود، خودش می‌گوید: «من با این‌که مخالف نظر حاج نعمت‌ا... صالحی نجف‌آبادی بودم، لکن با آن جوسازی هم علیه او موافق نبودم، بلکه از عمق جانم متأثر بودم، چون ایشان فکری را ارائه کرده مثل خیلی از بحث‌های عقیدتی و کلامی ما که این همه کتاب درباره آن‌ها نوشته شده است. همین رد و ایرادها، نقدها، اشکال‌ها و اعتراض‌ها باعث گردید که علم تکامل پیدا کند. خلاصه آن‌که این‌گونه برخوردها، اعتراض‌ها و جواب نسبت به کتاب شهید جاوید در شأن حوزه نبود. من هم معتقد بودم اگر کتاب شهید جاوید اشکال دارد، راهش این است که یک کتاب بنویسند و نسبت به آن انتقاد علمی کنند و جواب بدهند و بگویند که تر آقای صالحی به این دلیل درست نیست. این جوسازی‌ها علیه او کار درستی نبود. حتی آن روزها یک سری می‌خواستند به خانه ایشان بریزند و خاندانش را ویران کنند.»

آیت‌ا... نورمفیدی از معدود افراد حامی و مبلغ امام خمینی در گرگان بود، خودش می‌گوید «من ماه‌های رمضان و تابستان‌ها که به گرگان می‌آمدم، در مسجد خمسه طویه واقع در خیابان سرخواجه‌ی گرگان برنامه‌ی نماز و تبلیغ داشتم که گاهی به صورت رقیق به مسائل سیاسی جامعه اشاره می‌کردم. چون جو شهر گرگان به گونه‌ای بود که اگر صراحتاً وارد مباحث نهضت اسلامی می‌شدم خود مردم عذر آدم را می‌خواستند. به همین علت من خیلی رقیق، حرف‌هایم را می‌زدم حتی برای حضرت امام (ره) در لفافه دعا می‌کردم، چون من در گرگان یک استثناء و به تعبیر دیگر یک وصله‌ی ناجور بودم و به دلیل این‌که این شهر، آن زمان هیچ ارتباطی با مبارزه و مسائل سیاسی انقلابی نداشت و شاید علتش این بود که بعضی آقایان روحانی و علمای بزرگ شهر به هیچ وجه در این مسائل وارد نمی‌شدند و بعضی هم در مجالس دولتی و جلسات دعا و نیایش شاه شرکت می‌کردند و حتی هنگامی که شاه به گرگان می‌آمد به استقبال او می‌رفتند، لذا جو شهر، جو خوبی نبود و بالطبع عامه‌ی مردم هم، چنین روحیه‌ای داشتند. متأسفانه در میان علمای شاخص گرگان کسی مروج حضرت امام نبود، چنان‌که بعد از فوت آقای بروجردی آقایان مروج مراجع دیگر، مخصوصاً مرحوم آیت‌ا... شاهرودی بودند. تا این‌که آقای شاهرودی فوت کرد که به این مناسبت در مسجد جامع گرگان مجلس ترحیمی برپا شد. من در آن مجلس نزدیکی از همان علمای برجسته نشسته بودم، با این‌که از همان سال‌های ۴۰ به بعد مروج امام بودم، پس از فوت آقای شاهرودی فکر می‌کردم زمینه برای طرح مجدد موضوع با علمای شهر فراهم شده، لذا به او گفتم، حالا دیگر وقت آن رسیده که مرجعیت حضرت امام خمینی را مطرح کنیم. ایشان یک مرتبه با بی‌اعتنایی برگشت جمله‌ای به من گفت که پس از گذشت سال‌ها هنوز هم وقتی یادم می‌آید، ناراحت می‌شوم. او با لحن تحقیرآمیزی به من گفت: «او یعنی حضرت امام، قاجاق و مانند تریاک است، ما او را می‌خواهیم چه کار کنیم؟! و حرف مرا قبول نکرد. منظور او این بود که، کسی که جرأت طرح کردن او را نداریم، به درد ما نمی‌خورد.»

آیت‌ا... نورمفیدی با این پیشینه‌ی فکری، از افراد حامی جریان فکری امام خمینی پیش و بعد از انقلاب بود و همواره از دیدگاه‌های ایشان حمایت می‌کرد. فعالیت‌های فرهنگی سیدکاظم نورمفیدی تحت تأثیر این پیشینه و نگرش فکری اوست.

فعالیت‌های فرهنگی آیت‌ا... نورمفیدی صرفاً منحصر و محدود به تلاش در حوزه تبلیغات دینی و انجام فعالیت‌هایی که عموم روحانیون انجام می‌دهند، نمی‌شود، بلکه فعالیت ایشان، بسیار متنوع‌تر و وسیع‌تر از کارهای معمول است و کارهای فرهنگی متنوع و در حوزه‌ی گسترده‌تری انجام می‌دهد. این امر جدا از جایگاه حقوقی ایشان که امکان فعالیت گسترده فرهنگی را در اختیار

وی قرار می‌دهد، به علایق شخصی ایشان نیز باز می‌گردد. آیت‌ا... نورمفیدی درباره‌ی توجه خود به فرهنگ و فعالیت فرهنگی می‌گوید: «من اعتقاد این است که فرهنگ به معنی عام کلمه، ریشه‌ی اقوام، جوامع و ملت‌هاست، هر جامعه‌ای که دارای فرهنگ و تاریخ باشد، اصیل است، ریشه دار است و چنان‌چه این‌طور نباشد، بی ریشه است. اما چیزی که به نظر من در این مورد عجیب به نظر می‌رسد این است که قرآن، مطلبی را از قول فرعون نقل می‌کند (سیاست‌های فرعونی؛ و ما متأسفانه همیشه قرآن را از جنبه‌های دیگر مطالعه می‌کنیم کمتر به این بعد از قرآن توجه داریم) در دو جمله «فأستخف قومه فأطاعوه» یعنی مردم خود را خوار و خفیف و بی‌ریشه و توخالی کرد. اصل و ریشه‌ی آن‌ها را از ایشان گرفت و در نتیجه آن‌ها مطیعش شدند. نظر من این است آن‌هایی که در دنیا به دنبال استعمار و استعمار هستند، یک همچنین سیاستی را دنبال می‌کنند. تا به مردمان تحت استعمار خود بگویند که شما هیچ چیزی ندارید و بی‌ریشه‌اید و هر چه هست، نزد ماست. این یک سیاست فرعونی است که می‌گوید همه چیز نزد من است و اگر من نباشم شاید حیات و زندگی شما هم تحت تأثیر قرار گیرد.

بنده بر مبنای این آیه که از دل قرآن برگرفته‌ام به این نتیجه رسیدم که این‌طور رخداده‌ها، اساس سیاست‌های سلطه‌جویانه است. بر همین اساس پیش خود اندیشیدم که ما نیز در جغرافیای جامعه‌ی کوچک‌تر خود (یعنی استرآباد و جرجان) به عنوان مردمی که دارای ریشه و اساس تاریخی هستیم، می‌بایست این ریشه و اساس خود را رو کنیم و جلوه ببخشیم. یعنی مردمان این دیار می‌بایست متوجه شوند که این استان و این سرزمین دارای تاریخ و فرهنگ و ریشه است، شخصیت‌های برجسته‌ی علمی و ادبی در همه‌ی زمینه‌ها داشته است. با این آگاهی، مردمان این استان متوجه می‌شوند که در نتیجه کسی نمی‌تواند آن‌ها را پوک و توخالی کند. در کنار این مسئله، این آگاهی بخشی می‌تواند در جوانان و مردان و زنان این سرزمین، انگیزه ایجاد کند که با تکیه بر آن گذشته و تاریخ، گام در راه تعالی و توسعه بردارند. این تمام آن‌چه بوده و هست که این حقیر را واداشت تا در این راه، گام بردارم و اقدامات اساسی انجام دهم. در این راه من حتی موسیقی‌های سنتی و اصیل این منطقه را تشویق می‌کنم که این‌ها همه احیاء شود، فرهنگ، سنت و هنر منطقه دوباره جان بگیرد و زنده شود، معماری، ساخت و سازها... حتی در ساخت مؤسسات و نهادهایی هم چون میرداماد و ... سعی بر این داشتم تا آن معماری سنتی خاص گرگان با آن اِلمان‌های خاص (مقرنس‌ها و هلالی‌ها و نقش‌ونگارها) به نوعی مراعات شود.

آیت‌ا... نورمفیدی درباره‌ی فعالیت‌های فرهنگی خود هم چنین می‌گوید: «بنده پس از پیروزی انقلاب از همان روزهای اول نگاهم به کار فرهنگی بود. در همان اوایل انقلاب، حوزه‌ی علمیه امام خمینی (ره) را برای برادران و حوزه‌ی علمیه مکتب الزهرا (س) را برای تحصیل خواهران تأسیس کردم. بعد از گذشت چند سال و فراهم شدن شرایط مناسب، به دغدغه‌ای که همیشه در ذهن داشتم در شهرمان راه بیافتد که به موضوعات مختلف از جمله به مباحث فرهنگی و تاریخی این دیار، که سابقه طولانی در فرهنگ و تمدن ایران دارد، توجه ویژه کند و شرایط را فراهم بیاورد که مردم با داشته‌های فرهنگی‌شان بیشتر آشنا شوند و هویت فرهنگی‌شان را احیا کند، این بود که تصمیم به تأسیس این مجموعه (مؤسسه فرهنگی میرداماد) گرفتم.»

این نوع فعالیت، به نگاه آیت‌ا... نورمفیدی به فرهنگ بازمی‌گردد، که آن را زیربنای در شکل‌گیری تمدن می‌داند. همین نگاه سبب می‌گردد که آیت‌ا... نورمفیدی در راستای توجه به فرهنگ، نهادهای مختلف فرهنگی را ایجاد و فعالیت‌هایی را آغاز کند. در این زمینه، فعالیت ایشان را می‌توان در دو حوزه‌ی سخت‌افزاری (تأسیس ابنیه و ساختمان) و نرم‌افزاری (ارائه آموزش و جمع‌آوری اطلاعات و...) دسته‌بندی کرد، که تعمیر و مرمت مدرسه قدیمی سادات مفیدی، ساخت حوزه علمیه برادران (امام خمینی) و خواهران (مکتب الزهرا) تأسیس مؤسسه فرهنگی میرداماد و کانون فرهنگی مسجد گلشن و تأسیس چند مدرسه و انجام فعالیت گسترده‌ی آن‌ها در این راستا می‌باشد. علاوه بر این‌ها، ایشان سعی کرده است با نهادهای مختلف علمی و فرهنگی ارتباط برقرار کرده و در شکل‌گیری و استمرار فعالیت آن‌ها نقش داشته و همواره حامی آن‌ها باشد. جدا از این فعالیت‌ها، حضور چهل ساله آیت‌ا... نورمفیدی در سرزمین گرگان، نشانگر آن است که بسیاری از چهره‌های فرهنگی امکان فعالیت بیشتر و بهتر در عرصه‌های مختلف فرهنگی اعم از موسیقی، تئاتر، سینما و ... نسبت به بسیاری از استان‌ها داشته باشند و آن‌ها هرگز مشکلاتی را که اهالی هنر در برخی استان‌ها و شهرستان‌ها دارند، در استان گلستان نداشته باشند!

نحوه‌ی فعالیت مؤسسات زیرنظر ایشان، نشانگر آن است که آیت‌ا... نورمفیدی به فعالیت‌های متنوع فرهنگی علاقمند است. او با بسیاری از چهره‌های فرهنگی کشور که به گرگان می‌آیند دیدار و ملاقات می‌کند، بر جنازه‌ی محمدرضا طفی، نوازنده برجسته تار، نماز می‌گذارد، شخصاً در کتابخانه ملی ایران واقع در تهران حضور می‌یابد و به بازدید از آن می‌پردازد. نهادهای فرهنگی وابسته به ایشان به دعوت از چهره‌های فرهنگی کشور می‌پردازند و کتابخانه متعلق به ایشان در برگزیده آثاری متعدد و گوناگون است. آیت‌ا... نورمفیدی در این زمینه بیشتر آیت‌ا... شهید مرتضی مطهری را الگوی خود قرار داده است و قرائت او از دین را، عقلانی‌تر و به دور از جهل و خرافات می‌داند، که این امر به خصوص در چگونگی فعالیت کانون گفتمان دینی وابسته به مؤسسه فرهنگی

میرداماد بیشتر مشهود است. آیت... نورمفیدی در پاسخ به پرسشی پیرامون چهره‌های فرهنگی که شخصیت وی را شکل دادند یا بر آن تأثیر گذاشتند می‌گوید: «حضرت امام (ره) و آیت... مطهری در شکل‌گیری شخصیت من بسیار مؤثر بودند. با افکار دکتر شریعتی هم آشنا بودم و کتمان نمی‌کنم که مورد پسندم بود و بر من تأثیر گذاشت. بسیاری از اندیشه‌های دکتر را می‌پسندیدم و بر برخی از افکار او انتقاداتی هم داشتم. اصولاً به شخصیت‌های عالم و آگاه به زمان و مسؤل علاقمند بودم. قبل از انقلاب نوارهای سخنرانی مذهبی و سیاسی می‌آوردند و گوش می‌کردیم. یادم هست نوارهایی از مشهد به دست ما می‌رسید که مقام معظم رهبری درباره‌ی سیره ائمه صحبت کرده بودند، برای من بسیار جالب بود به خصوص سخنرانی ایشان درباره حضرت امام سجاد(ع) که واقعاً چهره‌ی تابناک آن حضرت را به درستی ترسیم کرده بود.»

در شناخت و بررسی ویژگی‌های فعالیت‌های فرهنگی آیت... نورمفیدی، آن‌چه را که در وهله‌ی اول باید در نظر داشت، این است که اولاً ایشان شخصیت روحانی هستند، که نمایندگی ولی فقیه در استان گلستان و امامت جمعه شهر گرگان را برعهده دارند، از این رو دارای وظایفی مشخص بوده و انتظار هم است که ایشان در چارچوب تحقق آن وظایف رسمی عمل کنند، اما نگاهی به فعالیت‌های آیت... نشانگر آن است که وی دست به اقداماتی خارج از وظایف و متفاوت، در حوزه فرهنگ زده است که دیگر هم‌قطاران ایشان این کارها را نکرده و نمی‌کنند و برخی حتی نگاه منطقی به آن ندارند! برای نمونه تأسیس مؤسسه فرهنگی میرداماد و با فعالیت‌های گسترده، همکاری و همراهی با نهادهای علمی و فرهنگی ازجمله دانشگاه‌ها و ... عدم ممانعت و حتی همراهی با فعالیت هنری، علاقه به تاریخ، زبان و فرهنگ منطقه، از او شخصیتی متفاوت با دیگر روحانیون به خصوص ائمه جمعه و ... ساخته است. نگاهی به فعالیت‌های فرهنگی آیت... نورمفیدی و بررسی آن‌ها، نشانگر آن است که این فعالیت‌ها دارای ویژگی‌های ذیل هستند.

■ ویژگی‌های فعالیت‌های فرهنگی آیت... نورمفیدی:

۱- تمرکز بر مسائل دینی

تقریباً تمامی فعالیت‌های فرهنگی آیت... نورمفیدی، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر روی مسائل دینی تمرکز دارند و یا به نحوی به آن مربوط می‌گردند. برخی از نهادها ازجمله حوزه‌های علمیه برادران و خواهران و دارالقرآن تماماً به آموزش و تبلیغ دین می‌پردازند و در این مسیر کار می‌کنند. علاوه بر این، بخش مهمی از فعالیت‌های فرهنگی نهادهایی هم‌چون مؤسسه فرهنگی میرداماد، کانون فرهنگی مسجد گلشن و ... به فعالیت در امر دین اختصاص دارند. در این نهادها، بخش‌ها و واحدهای مختلفی برای آموزش و تبلیغ دین فعالیت می‌کنند.

۲- نهادسازی فرهنگی

بررسی فعالیت‌های فرهنگی آیت... نورمفیدی نشانگر آن است که ایشان در این نوع فعالیت‌ها، از همان ابتدا به دنبال تأسیس مراکز و نهادهای فرهنگی بوده و در این زمینه کار را در دو بخش نرم‌افزاری و سخت‌افزاری دنبال می‌کند. هم‌اکنون حوزه‌های علمیه خواهران و برادران، مؤسسه فرهنگی میرداماد و کانون فرهنگی مسجد گلشن، نهادهایی مهم در عرصه فعالیت‌های فرهنگی هستند که هرکدام آن‌ها ضمن فعالیت فرهنگی گسترده (نرم‌افزاری) دارای ساختمان ویژه و متناسب با فعالیت‌هایشان (سخت‌افزاری) هستند که کمک زیادی به ارتقاء فعالیت‌های فرهنگی استان می‌کنند. هریک از این نهادها به‌طور مستقل، نماد فعالیت فرهنگی هستند.

۳- به‌روز بودن و توجه به عنصر زمان و مکان

بررسی فعالیت‌های فرهنگی انجام شده توسط نهادهای فرهنگی وابسته به آیت... نورمفیدی، نشانگر آن است که در این نوع فعالیت‌ها، همواره عنصر زمان و مکان در آن توجه و لحاظ شده است و تفاوت و فاصله‌ای در این زمینه با برخی فعالیت سنت‌گرایان وجود دارد. آیت... نورمفیدی در این زمینه می‌گوید: «همیشه تلاش من این بود که هم خودم و هم مجموعه‌هایی را که تأسیس کردم، دارای این نگاه باشند که تبلیغ دین را در بستر زمان خودش داشته و به عنصر زمان و مکان توجه کنند». در این زمینه کافیس‌ت به فعالیت‌های مؤسسه فرهنگی میرداماد و کانون فرهنگی مسجد گلشن توجه داشته باشیم، که فعالیت آن‌ها کاملاً به‌روز و متناسب با زمان و مکان و نیازهای روز جامعه است.

۴- داشتن روحیه تعامل، تسامح و تساهل

تقریباً در تمامی فعالیت‌های فرهنگی نهادهای مختلف مرتبط با آیت... نورمفیدی، به‌خصوص نهادهایی هم‌چون کانون فرهنگی مسجد گلشن، مؤسسه فرهنگی میرداماد، دارالقرآن و ... روحیه تعامل، تسامح و تساهل حاکم است. درواقع در این نهادها، بیشتر تلاش بر جذب افراد است و همواره جاذبه بر دافعه غلبه دارد. افراد به دور از دیدگاه‌های سیاسی و جایگاه نژادی، زبانی، مذهبی و قومی خود می‌توانند از امکانات هر یک از نهادها، استفاده کنند. درواقع درب این نهادها بر روی همگان باز است. چگونگی

رابطه با اقوام و گروه‌های جمعیتی ساکن در استان گلستان، وضعیت کتابخانه، نویسندگان دانش‌نامه گلستان، برنامه‌هایی که در نکوداشت مشاهیر بزرگان گذاشته شده، مهمانان مؤسسه فرهنگی میرداماد، سخنرانان کانون گفتمان دینی و ... همگی مؤید وجود تعامل، تساهل و تسامح در فعالیت‌های فرهنگی ایشان و مجموعه‌های فرهنگی تحت نظرشان است.

۵- وحدت و جلوگیری از تفرقه میان فرق اسلامی (نگاه تقریبی) و نزدیکی و همسوئی میان ادیان ابراهیمی

آیت‌ا... نورمفیدی ازجمله روحانیونی است که نسبت به ادیان ابراهیمی نگاه نزدیکی و همسوئی دارد. او نه فقط بر اساس باورها و برداشت‌های قرآنی خود به این ادیان و معتقدان آن احترام می‌گذارد، بلکه در جهت نزدیکی آن‌ها تلاش می‌کند. وی در همایش «حقوق خانواده و حقوق مذهبی در مذاهب ابراهیمی» که در کشور ایتالیا (۱۹ تا ۲۳ آوریل ۲۰۰۴) برگزار شد، شرکت می‌کند و به طرح دیدگاه‌های خود پیرامون خانواده در اسلام می‌پردازد و بیانیه‌ای را به همراه متفکران یهودی، کاتولیک و مسلمان منتشر می‌کند. آیت‌ا... نورمفیدی نسبت به فرق و مذاهب اسلام هم نگاه تقریبی دارد، ایشان هرگز به دنبال برجسته کردن تفاوت‌ها و اختلافات نبوده، بلکه همواره می‌کوشد مذاهب، به خصوص تشیع و تسنن، را به هم نزدیک کند. این دیدگاه را می‌توان به‌عینه در وحدت و نزدیکی شیعه و سنی در استان گلستان دید، وحدتی که در سراسر ایران زبان‌زد است. بدون تردید، نقش آیت‌ا... نورمفیدی در این زمینه منحصربه‌فرد و بی‌بدیل است. دیدگاه آیت‌ا... نورمفیدی در مورد نزدیکی فرق و مذاهب اسلامی در نهادهای وابسته به وی دیده می‌شود. چنان‌که مؤسسه فرهنگی میرداماد در فعالیت‌های خود همواره از توانایی و پتانسیل اقوام و افراد در مذاهب مختلف اسلامی استفاده می‌کند. در این زمینه دیدگاه‌های افراد از قومیت‌ها و مذاهب مختلف نسبت به آیت‌ا... نورمفیدی بسیار مثبت است.

۶- توسعه محوری

یکی از ویژگی‌های فعالیت فرهنگی نهادهای وابسته به آیت‌ا... نورمفیدی، تلاش برای توسعه و پیشرفت استان گلستان است. ایشان در این راه، نگاه کلان به مسائل دارد و کمتر سعی می‌کند وارد مسائل ریز و جزئی گردد. وی در پاسخ به سؤالی در خصوص توسعه محوری می‌گوید: «مسئله پیشرفت بدون نگاه توسعه‌ای میسر نیست. این نگاه من است. ببینید اعتقاد من است که پیشرفت باشد. به خصوص درباره‌ی نیروهای انسانی. این یک نگاه فرامنطقه‌ای می‌خواهد. در مسائل اقتصادی، که به نظر من بزرگ‌ترین مشکل امروز مملکت ما، اقتصاد است، به نظر شما این را چگونه می‌شود حل کرد؟ مثلاً چین چگونه اقتصادش را حل کرده است؟ آیا نگاه آن‌ها به درون بوده؟ آیا نگاه جزیی داشته‌اند؟ غیر از این است که اگر نگاه کلانی نمی‌داشت، نمی‌توانست هم اکنون جهان را تسخیر کند. پس ما اگر بخواهیم در هر زمینه‌ای رشد و پیشرفت کنیم، باید یک نگاه همه‌جانبه‌نگر و توسعه‌ای داشته باشیم. در همین اقتصاد، تا اقتصاد ما از نفت جدا نشود، چیزی حل نمی‌شود».

طرح مسائل کلان استان با مقامات عالی‌ه کشور، تلاش برای تشکیل استان گلستان و راه‌اندازی فرودگاه، پیگیری تأسیس دانشگاه علوم پزشکی و ... نشانگر است که ایشان به دنبال توسعه‌ی استان بوده و نهادهای وابسته به ایشان هم در این راستا فعالیت می‌کنند. با این نگاه نقش نهادهایی چون مؤسسه فرهنگی میرداماد، کانون فرهنگی مسجد گلشن و ... در پیشرفت و توسعه فرهنگی استان قابل تعمق است.

۷- توجه به تاریخ و فرهنگ سرزمین گرگان (استان گلستان)

آیت‌ا... نورمفیدی از معدود روحانیون است که به تاریخ و فرهنگ سرزمین گرگان علاقمند و با آن آشناست. دیدگاه‌های ایشان در این رابطه قابل توجه است و همین امر سبب شد که یکی از مهم‌ترین نهادهای فرهنگی که توسط ایشان تشکیل شد، به تاریخ و فرهنگ جرجان و استرآباد توجه ویژه داشته باشد و مبتکر کارهای مختلف در این حوزه گردد. آیت‌ا... نورمفیدی درباره‌ی تاریخ سرزمین جرجان و استرآباد می‌گوید: «زادگاه من، یعنی دیار تاریخی و پرآوازه‌ی استرآباد و جرجان که همواره علاقه‌ای عمیق و قلبی به آن داشته و دارم، آوازه‌ای بلند در تاریخ ایران و حتی جهان، در قبل و بعد از اسلام دارد. بزرگانی از این دیار برخاسته‌اند که انوار اندیشه‌ی تابناک آنان به اقصی نقاط عالم تابیده و هم‌چون ستارگانی فروزان، نورافشانی کرده و هنوز هم روشنایی بخش محافل علمی هستند. به‌علاوه ویژگی‌های خاص و کم‌نظیر طبیعت خدادای این خطه که هم چون قاره‌ای کوچک، خودنمایی می‌کند، وجود پدیده‌های طبیعی متنوع؛ دشت، کوه، دریا، بیابان، جنگل، رودخانه، کوهستان، صحرای برف و یخ و اقلیم‌های متنوع آب و هوایی و در دل این طبیعت بی‌نظیر، ویژگی‌های انسانی و فرهنگی، مردمان متدین و نجیب‌ان و جایگاهش در بسط و گسترش علوم مختلف و فرهنگ و تمدن اسلام و ایران قابلیت‌های فراوانی را برای این دیار فراهم کرده، که متأسفانه بسیاری از آن‌ها ناشناخته مانده‌اند. بر این اساس، بازبانی و بازشناسی این داشته‌های پرارزش و کم‌نظیر و شناساندن آن به دیگران را نه تنها وظیفه‌ای ملی، بلکه رسالتی دینی و شکر نعمت الهی می‌دانم».

آیت‌ا... نورمفیدی درباره‌ی ویژگی‌های فرهنگی سرزمین جرجان و استرآباد می‌گوید: «این واقعیتی است که بسیاری از بزرگان اعتراف

دارند سرزمین جرجان و استرآباد از مناطق ریشه‌دار در فرهنگ و تمدن ایران است. شخصیت‌های بزرگ علمی که نام‌شان با پسوند جرجانی و استرآبادی در منابع تاریخ فراوان یافت می‌شود، شهرت‌شان از این دیار، به اقصی نقاط رسیده بود، به همین دلیل هم بود که گفته می‌شود که فیلسوف و نابغه بزرگ شرق ابن‌سینا وقتی را که در بلخ و بخارا {خوارزم} مشکلاتی پیدا کرد، به گرگان

مهاجرت کرد، چون آوازه‌ی علم‌دوستی این شهر و حاکم زیاری، قابوس بن وشمگیر را شنیده بود. اما زمانی به این‌جا رسید که قابوس از دنیا رفته بود. ولی ابن‌سینا مدت‌ها در این شهر ماند و به درس و بحث مشغول شد و حتی برخی از آثارش را در این‌جا تألیف کرد. این نشانه‌ی این است که آوازه‌ی علمی این‌جا در سراسر عالم پیچیده بوده و بزرگان زیادی در علوم مختلف از این سرزمین برخاسته‌اند و آثار زیادی از آنان به یادگار مانده است. منتهی متأسفانه امروز قدری با آن گذشته‌ی پرافتخار فاصله گرفتیم. شاید به همین دلیل است که آن محقق عرب هم به این نکته رسیده بود که در مقدمه {کتاب} تاریخ جرجان، سهمی جرجانی وقتی می‌خواهد این منطقه را معرفی کند، می‌نویسد: «وقد أفل نجم جرجان» ستاره جرجان افول کرده است. شخصیت‌های بزرگی مثل فخرالدین اسعد گرگانی، میرسید شریف جرجانی، حکیم سیداسماعیل جرجانی، میرداماد، میرفندرسکی و بزرگان دیگر که شهرت جهانی دارند، از این دیار برخاسته‌اند. توجه آیت‌ا... نورمفیدی به گویش گرگانی هم قابل توجه است، در این زمینه می‌گوید: «الان دارد گویش گرگانی ازبین می‌رود، نباید بگذاریم این‌طوری بشود. البته همه مردم باید تلاش کنند، مسؤولان هم باید شرایط را فراهم کنند. لذا بر همین اساس بنده به حدّ توان خودم این کار را شروع کردم امیدوارم بقیه دلسوزان به دین و فرهنگ نیز این کار را انجام بدهند.» یکی از فعالیت‌های جدی در این زمینه، گردآوری ضرب‌المثل‌ها و زبان‌زدهای استرآبادی و انتشار آن طی بیست و شش شماره در فصل‌نامه میرداماد است.

۸- توجه به معماری

ساختمان‌های تأسیس شده توسط آیت‌ا... نورمفیدی، اعم از حوزه علمیه امام خمینی (ره)، مکتب‌الزهر (اس)، مؤسسه فرهنگی میرداماد و مدارس در شهرستان‌های مختلف استان گلستان نشانگر آن است که در ساخت آن‌ها به معماری ایرانی، اسلامی و بومی منطقه توجه شده است. تا جایی که می‌توان آن را در سرزمین گرگان منحصر به فرد یافت. آیت‌ا... نورمفیدی در این زمینه می‌گوید: «ببینید معماری، ساخت‌وساز و ساختمان، چیزی است که مورد توجه یک شخص بازدید کننده از شهر و کسی که نخستین بار وارد یک شهر می‌شود، قرار می‌گیرد. لذا من همیشه به مسؤولان شهری، شهردار و دیگران می‌گفتم، ببینید که معیار یک شهر اسلامی چیست؟ سه معیار اسلامی نظم، نظافت و زیبایی، به علاوه‌ی معماری یک شهر اسلامی را می‌سازد. نظم چیزی است که حضرت امیرالمومنین (ع) در شب شهادتش به فرزندانش توصیه می‌کند. زیبایی هم چیزی است که خداوند در قرآن می‌گوید، ان الله جمیل و یحب الجمال. تمیزی و نظافت هم در حدیث آمده است: «النظافة من الایمان» فارغ از این‌ها، بالاخره معماری سنتی ایرانی باید بروز داشته باشد. حال در منطقه‌ی ما می‌شود معماری منطقه‌ای، ما اصالت داریم، تاریخ داریم، معماری داریم، بناهای ما باید از این نکات پیروی کند» ایشان هم چنین می‌گوید: «نظر من این است که بتوانیم آن‌چه را که مربوط به این استان است، که یکی از آن‌ها معماری است، را حفظ کنیم. من گاهی به این آقایون سازمان نظام مهندسی گفتم و توصیه کردم که چرا باید اصلاً ساخت و سازهای ما کاملاً شکل غربی به خودش بگیرد؟ بیاییم ساخت و سازها را بر اساس همان معماری سنتی بنا کنیم، از استانداری گرفته تا سایرین. وقتی داشت سایت اداری استان تأسیس می‌شد من به آقایان عرض کردم که در ساخت ساختمان‌های ادارات کل در سایت اداری سعی کنید معماری سنتی خودمان را رعایت کنید، چیز خیلی جالبی می‌شد. به نظر من می‌توانست حتی یک جاذبه گردشگری شود. اما متأسفانه نشد. باید برویم به سمت ساختمان‌هایی که معماری آن‌ها متعلق به گذشته این منطقه است و یک معماری خاصی هم دارد. این‌ها اگر رعایت شود، خیلی هم جالب و زیبا می‌شود.

در ساخت و سازهای این مجموعه (مؤسسه میرداماد) هم تذکر کلی را به آقایان می‌دادم و عرض می‌کردم باید یک بنا حتماً نیازهای کاربری خودش را پاسخ دهد، اما در عین حال الگوهای معماری سنتی در آن دیده شود، کلیت را تذکر می‌دادم، البته هنوز هم با آن‌چه که مدّ نظر بود، فاصله دارد، ولی الان حوزه حضرت امام خمینی (ره) و مکتب‌الزهر (اس) تا حدودی این شرایط را پیدا کردند،

کسانی که از بیرون می‌آیند و نگاه می‌کنند، خیلی برایشان جالب است، من خودم علاقه دارم به این‌که این چیزها احیاء شود.»

۹- توجه ویژه به کتاب

آیتا... نورمفیدی از معدود روحانیون است که نگاه ویژه به کتاب دارد، همین نگاه سبب شد تا ایشان بنیانگذار کتابخانه‌ای بزرگ و مهم باشد که بیش از یکصد هزار جلد کتاب را در خود جای می‌دهد و هم‌اکنون یکی از کتابخانه‌های بزرگ شمال کشور است. ایشان خود به کتابخانه ملی در تهران می‌رود و از آن بازدید می‌کند. خودشان در این زمینه می‌گویند: «وقتی در یک استان یک کتابخانه فاخری وجود داشته باشد، این خیلی می‌تواند به فرهیختگان و پژوهشگران کمک بکند. من به خاطر خدمت به این دوستان به اهالی فرهنگ، به مردم، این کار را [تأسیس کتابخانه] کردم. این کار می‌تواند بازگو کننده‌ی جایگاه تاریخی و فرهنگی ما باشد.» امروزه کتابخانه مؤسسه فرهنگی میرداماد نه فقط یکی از مهم‌ترین کتابخانه‌های استان گلستان، بلکه شمال کشور است. علاوه بر آن، هر یک از نهادهای فرهنگی وابسته به آیتا... نورمفیدی از جمله کانون فرهنگی مسجد گلشن و حوزه‌های علمیه دارای کتابخانه‌ی اختصاص و ویژه‌ی خود هستند.

۱۰- توجه به جوانان

در فعالیت‌های فرهنگی آیتا... نورمفیدی توجه به نوجوانان و جوانان دارای جایگاه مهم و ویژه‌ایست. از همان ابتدای انقلاب، نخستین تلاش برای آموزش دانش‌آموزان و پرکردن اوقات فراغت آن‌ها انجام شد و هم‌اکنون کانون فرهنگی مسجد گلشن به‌طور ویژه به جوانان می‌پردازد و برنامه‌های مختلفی برای آنان در زمینه‌های آموزشی، پرورشی و ورزشی برگزار می‌کند.

۱۱- توجه به شخصیت‌های فرهنگی

در فعالیت‌های فرهنگی آیتا... نورمفیدی، شخصیت‌های فرهنگی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار هستند. این شخصیت‌ها در برگزیده‌ی چهره‌های تاریخی و افراد متعلق به سرزمین گرگان هستند، که در فرصت‌های مناسب به آنان توجه شده است. از جمله این شخصیت‌ها، محمدباقر حسینی استرآبادی معروف به میرداماد، سیداسماعیل جرجانی معروف به حکیم جرجانی، میرمحمد مؤمن استرآبادی، شیخ حمزه ربانی و شیخ محمد رحیم لیوانی، شیخ محمد حسین استرآبادی، محمدرضا لطفی و دکتر منوچهر ستوده هستند.

۱۲- حمایت از هنر و جامعه هنری

آیتا... نورمفیدی در طول سال‌های بعد از انقلاب، نه فقط مانعی برای فعالیت‌های هنری در گرگان ایجاد نمی‌کردند، بلکه به شکل‌های مختلف حامی آن هم بودند. در تأسیس ساختمان‌ها، همواره تأکید بر رعایت اصول معماری اسلامی و معماری بومی منطقه و زیباشناختی داشتند. امروزه ساختمان‌هایی که توسط ایشان ساخته شده‌اند از جمله حوزه علمیه امام خمینی، حوزه علمیه الزهرا، مؤسسه فرهنگی میرداماد و مدارس دیگر، دارای معماری و سبک ویژه و خاص هستند و در مجموع از یک‌دستی واحد برخوردارند. آیتا... نورمفیدی در دیدار با مهندسين و مسؤولين سازمان نظام مهندسی استان گلستان، به توجّه بر موضوع معماری، از جمله معماری اسلامی و بومی تأکید ویژه دارند. یکی از اقدامات او بازسازی و مرمت مدرسه سادات مفیدی با همان ساختار و شکل سنتی آن است. در حوزه تئاتر، ایشان حامی هنرمندان بودند «قرار بود نمایشی از رومن رولان در گرگان اجرا شود در جلسه بازبینی برای صدور مجوز، برخی به دلایلی مخالفت کردند، قرار بر این شد این امر با آیتا... نورمفیدی درمیان گذاشته شود. از این‌رو پیرامون آن با ایشان صحبت شد، سخنان ایشان نشانگر آن بود که وی قبلاً این نمایشنامه را خوانده و اتفاقاً موافق اجرای آن هستند» این سخنان در سال‌هایی که به هنر، از جمله هنر تئاتر توجهی نمی‌شد، قوت‌قلبی برای جامعه هنری شد و در نتیجه چراغ تئاتر، بار دیگر در گرگان جان گرفت.

آیتا... همواره خواستار استفاده از هنر در ترویج ارزش‌های دینی و انقلابی بودند، چنان‌که یک بار با موافقت ایشان قرار بود در سمینار سراسری نماز، سرودی اجرا گردد، که به دلایلی نشد! ایشان همواره تأکید بر استفاده از هنر، از جمله در روایت‌گری دفاع مقدس و... دارد. آیتا... نورمفیدی بر پیکر برخی هنرمندان نمازگذار که نامدارترین آن‌ها محمدرضا لطفی، نوازنده نامدار تار بود، که واکنش‌هایی به همراه داشت. به هنگام دفن ایشان در محله سبزه‌مشهد هم، وقتی شهردار وقت؛ تصمیم‌گیری در این مورد را به موافقت مراجع بالاتر مربوط کرد، طی تماس با آیتا... نورمفیدی، ایشان موافقت خود را با دفن هنرمند نامدار اعلام کردند. هم‌چنین ایشان بر پیکر محمدهادی نامور، هنرمند برجسته تئاتر، نمازگذار، وی هرگز مانعی برای نمایش فیلم و کنسرت در تالار فخرالدین اسعد گرگانی ایجاد نکرد. ایشان هم‌چنین تشویق موسیقی‌های سنتی و اصیل منطقه را در راستای تقویت فرهنگ ضروری می‌دانند. وجود و نوع نگاه آیتا... نورمفیدی به مقوله هنر، سبب شد تا وضعیت شهر گرگان در مقوله هنر، با دیگر شهرها بسیار متفاوت باشد و مشکلی در نمایش فیلم، اجرای تئاتر و کنسرت موسیقی در این شهر پیش نیاید.

■ منابع در دفتر فصل‌نامه موجود است.